

جزوه آموزشی

مدیریت دانش (Knowledge Management)

نسخه شماره سه / زمستان ۱۳۹۹
پایگاه دانشگاهی دکتر روح اله تولایی
<http://faculties.sbu.ac.ir/~tavallaei>

دکتر روح اله تولایی
دانشیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

“ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولَئِكَ الْأَلْبَابِ ”

"بگو آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند با هم برابرند؟ تنها خردمندان هستند که متذکر می شوند"

سوره مبارکه زمر: آیه شریفه ۹

منابع اصلی مورد استفاده در جزوه:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

۱- تولایی، روح الله و فیلی، مینا (۱۳۹۴)، مفاهیم و کاربردهای نوین مدیریت دانش، انتشارات حتمی.

2- Dalkir, Kimiz (2005), Knowledge Management in Theory and Practice, Elsevier Butterworth–Heinemann.

۳- برخی از مقالات معتبر علمی مرتبط با موضوع درس.

برنامه درسی این ترم:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

(۱) ارائه و تشریح مباحث کلاسی توسط استاد

(۲) انجام تحقیق کلاسی توسط دانشجویان شامل مقاله یا پروژه

کلاسی (۵ نمره اصلی + ۳ نمره اضافی)

(۳) برگزاری آزمون پایان ترم (۱۵ نمره اصلی)

1. **Knowledge-Based Systems, ISSN: 0950-7051, ISI IF: 2.947, SJR2014: Q1, Country: Netherlands**
2. **Knowledge and Information Systems, ISSN: 0219-1377, ISI IF: 1.782, SJR2014: Q1, Country: United Kingdom.**
3. **Journal of Knowledge Management, ISSN: 1367-3270, ISI IF: 1.586, SJR2014: Q1, Country: United Kingdom.**
4. **Knowledge Management Research & Practice, ISSN: 1477-8238, ISI IF: 0.554 , SJR2014: Q2, Country: United Kingdom.**
5. **Knowledge Management and E-Learning, ISSN: 2073-7904, SJR2014: Q3, Publisher: University of Hong Kong**

فصل ۱:

مولفه های ظهور عصر دانش محور

نسخه شماره سه / زمستان ۱۳۹۹

پایگاه دانشگاهی دکتر روح اله تولایی

<http://faculties.sbu.ac.ir/~tavallaei>

تهیه و تنظیم:

دکتر روح اله تولایی

(دانشیار دانشگاه جامع امام حسین علیه السلام)

تاریخچه رشد و توسعه جوامع انسانی:

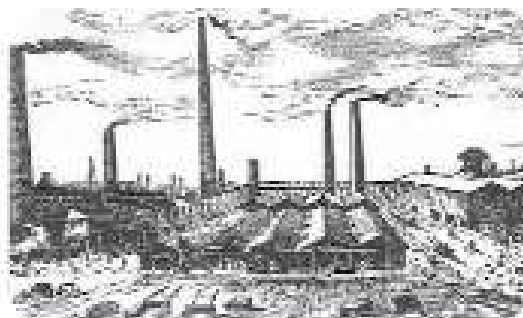
جزوه آموزشی

مدیریت دانش

Agricultural Era

- Labour intensive
- Local
- *Mass production / distribution*

Industrial Era

- Mechanization, Mass production
- Globalization, Manufacturing driven economy
- *Product Design, innovation*

Knowledge Era

- Extreme Globalization, Anytime-Anywhere (e.g. Internet)
- Knowledge driven Industries, Economies
- *Thinking, Collective-wisdom*

"Everything in this world is done twice – once in the Mind and then in the outside world" – Stephen Covey

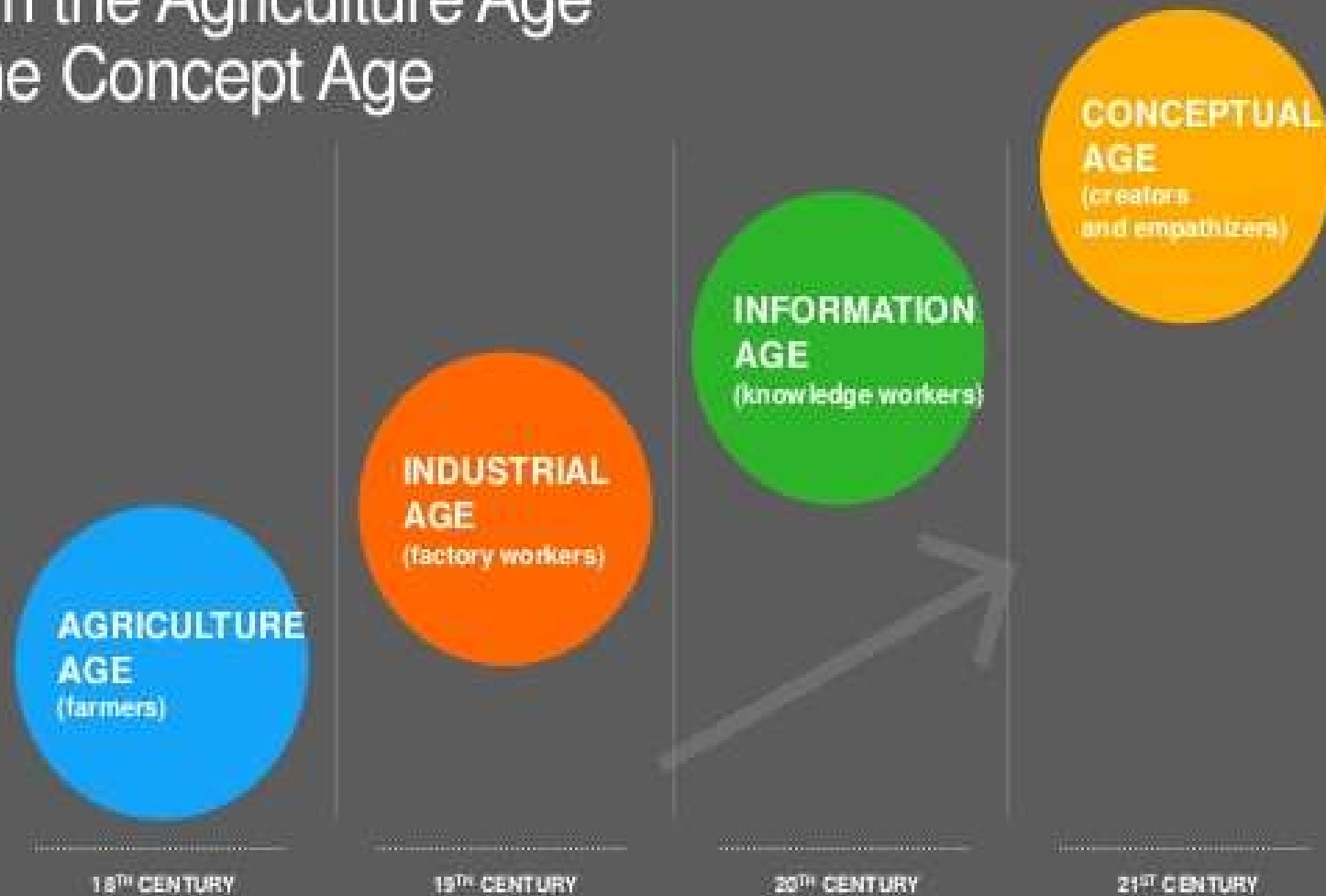
Challenge in knowledge era is the first part – accuracy & speed of thinking, collective thinking

روند تکامل عصر دانش محور_ ادامه:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

From the Agriculture Age to the Concept Age

تاریخچه رشد و توسعه جوامع انسانی_ ادامه:

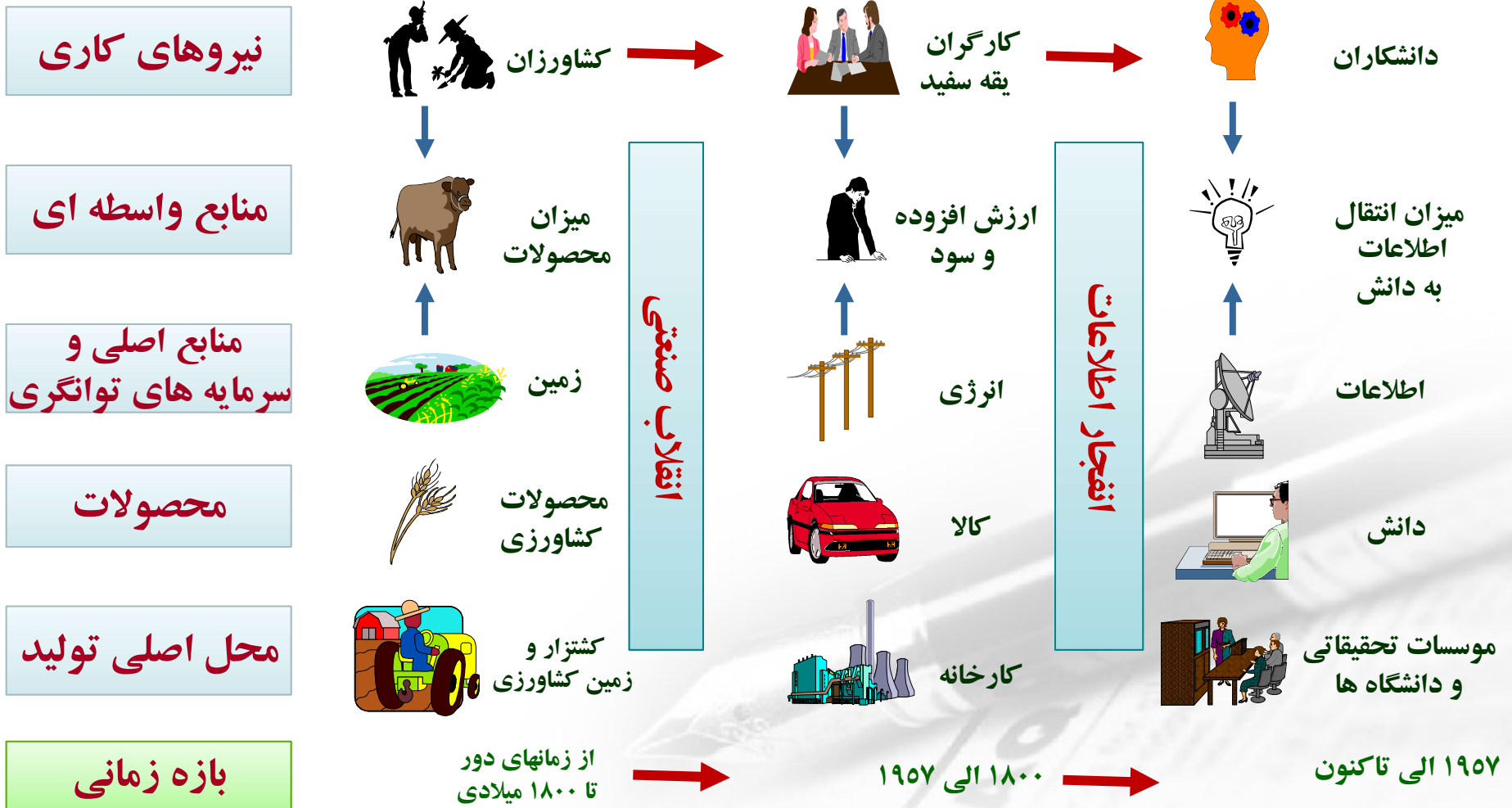
جزوه آموزشی

مدیریت دانش

عصر کشاورزی

عصر صنعتی

عصر دانش محور

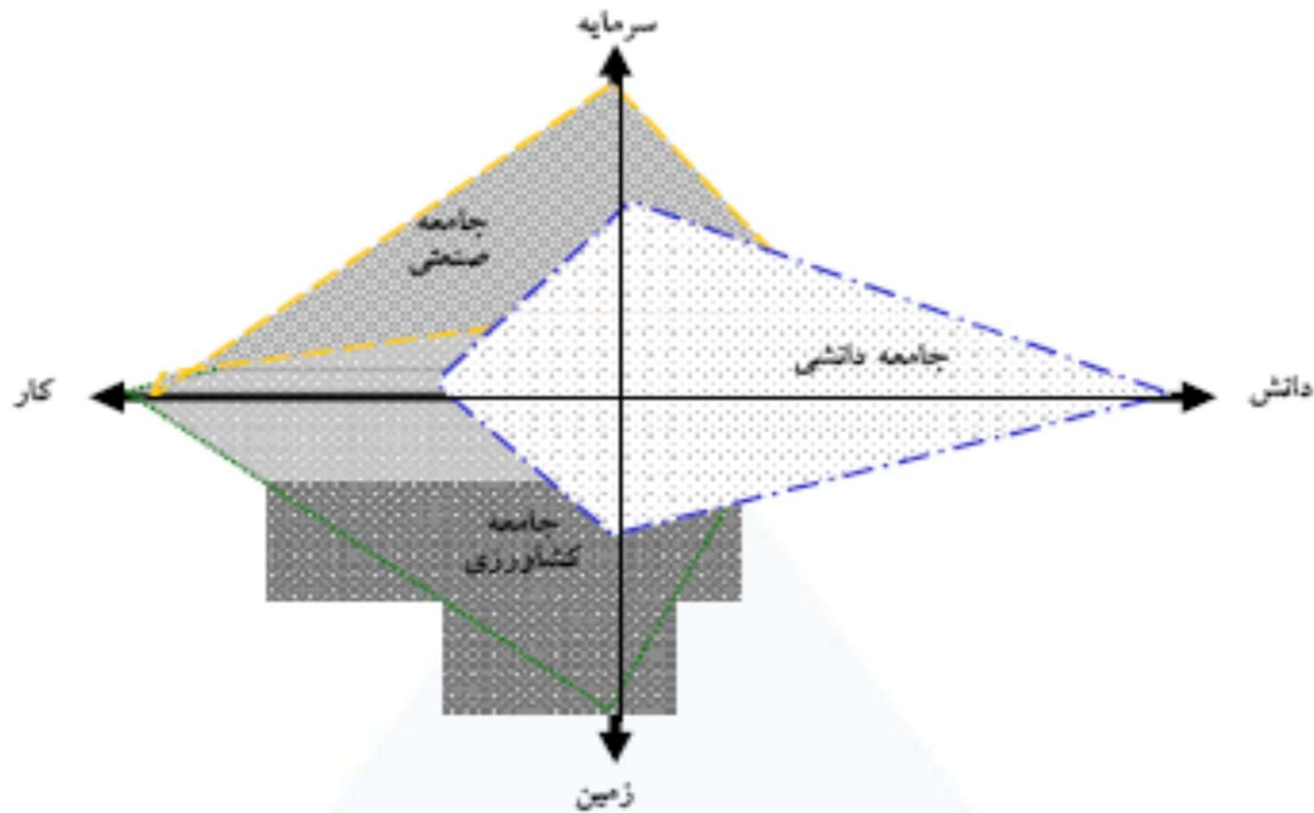
انقلاب صنعتی

انفجار اطلاعات

تاریخچه رشد و توسعه جوامع انسانی_ ادامه:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

روند تعمیق و میزان استفاده از منابع سازمان در بستر زمان

تاریخچه رشد و توسعه جوامع انسانی_ ادامه:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

- سازمان‌هایی که در عرصه کسب و کار صرفاً بر اساس مزیت‌های مشهود سازمانی مثل پول، ماشین‌آلات و تجهیزات و غیره عمل می‌کنند، **نمی‌توانند به مزیت رقابتی** در اقتصاد مبتنی بر دانش دست یابند.
- محیط کسب و کار در عصر دانش، نیازمند روش و نظامی است که **دارایی‌های ناملموس سازمانی** از قبیل دانش و شایستگی‌های افراد، نوآوری، ارتباط با مشتری، فرهنگ سازمانی، سیستم‌ها و فرایندها، ساختار سازمانی و غیره را در برگیرد.
- بر خلاف **کاهش بازدهی منابع سنتی** (مثل پول، زمین، ماشین‌آلات و غیره)، داراییهای ناملموس سازمانی واقعاً منبعی برای افزایش عملکرد کسب و کار است و این **"ارزش‌های پنهان"** به طور روز افزونی در حال تغییر است.

تاریخچه رشد و توسعه جوامع انسانی_ ادامه:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

- پیتر دراگر، خبر از ایجاد نوع جدیدی از سازمان‌ها می‌دهد که در آنجا به جای قدرت بازو، **قدرت ذهن حاکمیت دارد**. بر اساس این نظریه، در آینده جوامعی می‌توانند انتظار توسعه و پیشرفت را داشته باشند که از دانش بیشتری برخوردار باشند.
- سازمان‌دانشی به توانمندی‌هایی دست می‌یابد که قادر است از نیروی اندک، **قدرتی عظیم** بسازد. این‌گونه سازمان‌ها با **چالش‌های نوینی** روبه‌رو هستند (افزایش پویایی و پیچیدگی و حجم محیط و توده دانش).
- تبدیل شعار «دانش قدرت است»، به شعار «**تسهیم دانش قدرت است**» برای سازمانها (تحول کارایی و اثربخشی در سازمانها).

ویژگی های عصر دانش محور:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

- ✓ مهمترین و ارزشمندترین کالا در این جامعه، **اطلاعات و دانش** است و مبادله کالا با **مبادله دانش** جایگزین گردیده است؛
- ✓ افراد این جامعه نیازمند توانایی خاصی نیستند بلکه **چگونگی کسب دانش و فناوری** است که انسان را ممتاز مینماید؛
- ✓ افرادی که بر اطلاعات و دانش **تسلط دارند** در این جامعه موفقتر هستند؛
- ✓ اقتصاد جامعه دانش محور بر پایه ی **داده ها و پردازش آنها** است؛
- ✓ بهره گیری از **فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی** در این جامعه از اهمیت والایی برخوردار است؛
- ✓ ارتباطات چهره به چهره جای خود را به **ارتباطات جهانی** میدهد به دلیل اینکه **ارتباطات از راه دور و مجازی** گسترش فراوانی یافته است؛

ویژگی های عصر دانش محور_ ادامه:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

- ✓ مدیران جامعه دانش محور با **تکیه بر دانش و فکر**، بر مجموعه تحت سرپرستی خود نظارت و مدیریت دارند؛
- ✓ در جامعه دانش محور، **رابطه صنعت و پژوهش** بسیار نزدیک است؛
- ✓ در جامعه دانش محور، **سواد اطلاعاتی** جایگزین سواد سنتی است و کاربرد خیلی مهمی در فعالیت ها و کارکردهای اجتماعی دارد؛
- ✓ در جامعه دانش محور، دیدگاه های سنتی تغییر میکند و **نگرش های جدید** حاکم میشوند؛
- ✓ دموکراسی و **آزادی فردی و اجتماعی**، از جمله الزامات جامعه دانش محور است؛
- ✓ در این جوامع هنگامی که صحبت از آلودگی می گردد آلودگی اطلاعات داغتر از آلودگی محیط زیست است (مفهوم **Green ICT**).

ظهور اقتصاد دانش محور:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

- **سازمان همکاری اقتصادی آسیا اقیانوسیه (APEC)** تعریف او.ای.سی.دی. را گسترش می دهد و می گوید: تولید و توزیع و کاربرد دانش عامل محرکه رشد اقتصادی است و تنها متکی به صنایع با فناوری بالا نیست، بلکه هر صنعتی بنا به اقتضات خود باید از دانش استفاده نماید. به عبارت دیگر در اقتصاد دانش محور، تولید، توزیع و کاربرد دانش در تمامی صنایع، عامل محرکه رشد اقتصادی، تولید ثروت و اشتغال است.
- **الزامات اقتصاد دانش محور، باعث ایجاد تغییرات گسترده ای در ابعاد ساختاری و محتوایی سازمانها شده است؛ همانطوری که ویژگی های سازمان های دانش محور اغلب متمایز از ویژگی های سازمان های سنتی و غیر دانشی است. کسب بهره وری فزآینده در سازمان های عصر جدید مستلزم توجه به عوامل و مولفه هائی است که کمتر در سازمان های سنتی و غیر دانشی به چشم می خورد.**

مشخصه های اقتصاد دانش محور:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

- ۱- همه محصولات علاوه بر اینکه کاربر و سرمایه بر می باشند، **دانش بر** نیز میباشند.
- ۲- **همه بخش های اقتصاد** (زنجیره تامین، سیاستگذاری، تقاضا و..)، دانش بر می باشند.
- ۳- این نگرش وجود دارد که دانش و اطلاعات منابعی هستند که **به عموم تعلق** دارند.
- ۴- منابع اولیه و نیروی کار ارزان تعیین کننده **مزیت اقتصاد دانش محور نیست**.
- ۵- اقتصاد دانش محور، دارای **شرکت های دانش محور** می باشد.
- ۶- در اقتصاد دانش محور، **صنعت** نیز دانش محور است.
- ۷- **اقتصاد، صنعت و شرکتها** در قبال تحولات سریع دانش، **انعطاف پذیر** است.
- ۸- در اقتصاد دانش محور یک منبع قادر است **انواع خدمات** را انجام دهد.

عوامل موثر در دانش محوری اقتصاد:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

۱- پیشرفت در فناوری اطلاعات و ارتباطات ICT

۲- سرعت عمل در تولید دانش: کشورهایی که توجه بیشتری به تحقیق و

توسعه (R&D) و کاربرد و انتشار دستاوردهای آن نشان می دهند و در تولید

سریع دانش نقش بیشتری ایفا می کنند، در حرکت به سمت دانش محور کردن

اقتصاد خود توفیق بیشتری به دست می آورند.

۳- افزایش رقابت پذیری در عرصه بین المللی: کاهش هزینه ارتباطات،

تقلیل هزینه حمل و نقل، دستیابی وسیع تر به بازارها و سرعت عمل در تبادل

دانش، موجبات افزایش قابلیت رقابت را در سطح جهانی فراهم می آورد.

عوامل موثر در دانش محوری اقتصاد_ ادامه:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

۴- پاسخ گویی سریع به تغییر تقاضا: از آنجا که چرخه حیات کالاها از طریق تاثیر رسانه ها بر قدرت تصمیم گیری افراد تصمیم گیرنده، کوتاه تر شده است، در نتیجه رقابت فشرده تر شده است.

۵- تحولات اجتماعی: مقابله با فقر، نابرابری، سرمایه گذاری در بهداشت و آموزش و فراهم آوردن زمینه های لازم برای استفاده از دانش و اطلاعات.

۶- قدرت دانستن تسهیم دانش: در اقتصاد دانش محور، این نگرش وجود دارد که دانش و اطلاعات منابعی هستند که به عموم تعلق دارند و مولد و درون زامی باشد، لذا بایستی تسهیم شود.

خصوصیات سازمانهای عصر دانش محور:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

۱- ساختار سازمانی

- ✓ بهره مندی سازمانها از مزایای سازمان در مقیاس کوچک و بزرگ بطور همزمان
- ✓ داشتن ساختاری منعطف و پویا
- ✓ عدم تشخیص تمایز بین کنترل متمرکز و غیرمتمرکز
- ✓ جایگزینی تمرکز بر فرآیندها و پروژه ها بجای تمرکز بر وظایف و رویه های استاندارد شده

خصوصیات سازمانهای عصر دانش محور_ ادامه:

جزوه آموزشی

مدیریت دانش

۲- منابع انسانی

- ✓ مستقل تر و موقتی تر
- ✓ استفاده از کارکنان دانشی و متخصص تر
- ✓ جذابیت و هیجان برانگیز بودن محیط کار
- ✓ مدیریت مشارکتی، چرخشی و گاهی اوقات پاره وقتی
- ✓ مرتبط بودن میزان دستمزد افراد با میزان مشارکت آنها در تولید

۳- فرایندهای مدیریت

- ✓ درک صحیح تصمیمات
- ✓ مجزا بودن کنترل از روابط گزارش دهی
- ✓ حمایت شبکه و کامپیوترها از خلاقیت و نوآوری در همه سطوح سازمان